

VIDA-modellen

Välj Inkludering Delaktighet och Aktivitet

Länsstyrelsen
Stockholm

EUROPEISKA UNIONEN
Asyl-, migrations- och
integrationsfonden

Vad?

VIDA – Välj Inkludering Delaktighet och Aktivitet ska leda till social inkludering och främja möjligheter på arbetsmarknaden för individer genom att kommuner och Arbetsförmedlingen erbjuder föreningsaktiviteter som en del i individens handlingsplan.

VIDA är en modell som Länsstyrelsen tillsammans med kommuner i Stockholms län arbetat fram och utvecklat i samverkan med Arbetsförmedlingen och civilsamhället inom ramen för ett projekt som finansierats av Asyl-, Migrations- och integrationsfonden, AMIF. Syftet med VIDA-modellen är att bidra till inkludering av individer genom att erbjuda en aktivitet inom föreningslivet som del i individens handlingsplan.

Samverkan mellan civilsamhälle och offentlig sektor är viktig då de har olika roller i samhället och i arbetet med inkludering. Arbetet i det offentliga styrs ofta av lagar och myndighetsutövning medan civilsamhället representerar den vardagliga delen av Sverige. Både rollerna behövs och den ena kan inte utesluta den andra om vi vill lyckas med inkluderingsarbetet.

Hur?

Individer erbjuds en föreningsaktivitet som del av sin handlingsplan genom kommun eller Arbetsförmedling. VIDA är en konkret modell för att skapa samverkan mellan offentlig sektor och civilsamhälle med ett gemensamt mål – att fler personer ska hitta till det civila samhället. Detta ger möjlighet till stärkt språk, hälsa och utökat nätverk, vilket i sin tur kan stärka inträdet på arbetsmarknaden.

För vem?

Under projekttiden har målgruppen för VIDA-modellen varit nyanlända i åldern 20–65 år men modellen kan dock tillämpas på andra målgrupper som är i behov av inkludering exempelvis individer som står långt ifrån arbetsmarknaden, individer med funktionsvariationer och/eller unga.

Varför VIDA?

- Förstärkt samverkan. Genom samverkan kan alla bidra med olika nycklar för att nå gemensamma mål. Både olika aktörer inom samma sektor (offentlig – offentlig, civilsamhälle – civilsamhälle) men framförallt mellan sektorer (offentlig – civilsamhälle).
- Genom en VIDA-aktivitet, där en deltagare delar sitt intresse med andra individer, kan känslan av sammanhang stärkas. Forskning visar att en stark känsla av sammanhang är en av de viktigaste faktorerna för god psykisk och fysisk hälsa.
- Genom att erbjuda ett socialt sammanhang kan VIDA förebygga utanförskap.
- VIDA kan ge förstärkt egenmakt genom att deltagaren själv identifierar intresse och tar ställning till erbjuden aktivitet.
- Civilsamhället har en demokratifrämjande funktion. Genom att ta del av aktiviteter i föreningar kan deltagare få kunskaper om hur representativ demokrati fungerar och om möjlighet till engagemang.
- VIDA blir en länk, mellan lokala handläggare och lokalt civilsamhälle, mellan individ och förening.

Tips!

Det är mest effektivt att bjuda in deltagare i grupp, ge en gemensam information och att sedan prata kort med varje deltagare och se till att hen har uppfattat vad som sagts och identifierat egna intressen. Det är oerhört resurskrävande med individuella möten.

Vad är en VIDA-aktivitet?

Definitionen av en VIDA-aktivitet har tagits fram tillsammans med representanter från civilsamhället och offentlig sektor i ett Ramverk.

En VIDA-aktivitet ska erbjudas inom föreningens befintliga verksamhet och bestå av upplevelsebaserat lärande med inslag av teori. Det upplevelsebaserade lärandet uppstår per automatik då individen får uppleva vad en förening är genom att delta i en aktivitet.

En VIDA-aktivitet innebär

- Aktivitet en gång i veckan, minst en timme, vid fem eller flera schemalagda tillfällen.
- Att det finns en tydligt utpekad kontaktperson och introduktion till föreningen.
- Inslag av teori. Föreningen ansvarar för att berätta om formella och informella regler, vilket bidrar till att skapa förståelse för i vilket sammanhang individen befinner sig. Teorin innehåller information om hur föreningen är organiserad vilket visar på demokrati i praktiken.
- Att det ska vara möjligt för deltagaren att fortsätta med engagemang i föreningen efter avslutad VIDA-aktivitet.
- Att aktiviteten är religiöst och politiskt obunden.
- Att aktiviteten är språk-, hälso- och/eller nätverksfrämjande.

Språk	Hälsa	Nätverk
Tillfälle att prata svenska kring ett gemensamt intresse. I ett informellt sammanhang vågar fler prata mer.	Genom att röra på sig, eller vara i ett positivt sammanhang stärks hälsan. Möjlighet att bryta isolering och ensamhet bidrar också till att stärka hälsan.	Genom att träffa personer som delar ett gemensamt intresse ökar både individens och föreningens nätverk. Många jobb förmedlas via nätverk.

Varför aktivitet inom plan?

- Det finns flera fördelar med att en VIDA-aktivitet inkluderas i en handlingsplan inom offentlig verksamhet:
- Det bidrar till samverkan kring individen mellan civilsamhället och den offentliga sektorn. Det är viktigt eftersom civilsamhället och offentlig sektor har olika roller i arbetet med att inkludera individer i samhället. Båda roller behövs för att uppnå ett gott resultat och den ena kan inte utesluta den andra.
- Det ger en tyngd till föreningsaktiviteten, det likställs som lika viktig som att gå till SFI eller göra arbetsplatspraktik.
- När aktiviteten ingår i individens handlingsplan synkas den mot andra aktiviteter som individen förväntas genomföra enligt sin handlingsplan och risken för att VIDA-aktiviteten prioriteras bort minskar.
- Om en aktivitet ligger inom en plan så innebär det också att deltagaren är försäkrad under aktivitetstillfällena.
- Det kan bidra till att öka chansen till att individen fullföljer aktiviteten.

Hur påbörjas arbetet med VIDA-modellen?

Formuleringsfas

- Skapa en nod – flera kommuner med geografisk närhet kan gå ihop och samarbeta med VIDA. Den geografiska närheten är viktig eftersom deltagare generellt deltar i aktivitet inom den egna noden och alltför långa resor kan därmed undvikas.
- Utse en person som kan driva och samordna uppstartsarbetet.
- Identifiera målgrupp/-er och verksamheter som ska involveras i arbetet. Kontakta och engagera nyckelpersoner. Kontakta verksamheter som arbetar med målgruppen, informera om modellen och be att få en tydligt utpekad kontaktperson.
- Förankra: involvera berörda politiker och tjänstepersoner inom kommun och/eller Arbetsförmedling.
- Fatta de politiska beslut som krävs i kommunen.
- Tydliggör ansvar och roller i en arbetsordning. Identifiera befintliga och/eller nya personalresurser.
- Genomför samrådsmöte med civilsamhälle och deltagande verksamheter för diskussion om uppstart. Diskutera gärna VIDAs ramverk som utgångspunkt för arbetet.

Ersättning till förening

För att erkänna föreningars viktiga roll i samhället som mötesplats för att skapa inkludering, är det av stor vikt att de får ersättning för sin arbetsinsats. Ersättning behöver inte nödvändigtvis vara i faktiska pengar utan kan, efter överenskommelse, till exempel vara tillgång till lokal eller informationsspridning. Ersättningen ska vara symbolisk och inte finansiera en hel verksamhet.

Jämställdhetsperspektiv

Det är viktigt att arbeta aktivt med jämställdhetsperspektiv i arbetet med VIDA, så att alla får möjlighet att delta. Det kan exempelvis uppnås genom att erbjuda en mångfald av aktiviteter som till exempel:

- familjeaktiviteter för att öppna upp för möjligheten att ta med barn på aktiviteten

- sport-, kultur-, musik- eller hantverksaktiviteter för att möta upp olika intressen
- aktiviteter som sker vid olika tidpunkter (helg, kväll, dag) och på flera olika geografiska platser för att skapa rimlig resväg för deltagare.

Startfas

- Anställ föreningssamordnare, en person med kännedom om det lokala civilsamhället och offentlig sektor.
- Etablera en arbetsgrupp med kontaktpersoner från medverkande aktörer (civilsamhälle och offentlig sektor).
- Identifiera och bestäm rutiner för hur deltagare ska informeras och hur matchning ska ske i verksamheterna.
- Etablera goda och fungerande relationer.

Genomförandefas

Arbetet påbörjas enligt matchningsprocessen, se nedan.

Genom att skapa fokusgrupper både för deltagare och civilsamhällesrepresentanter tydliggörs deltagarperspektivet som kan användas för att utveckla och förbättra arbetet.

Matchningsprocessen

– hur går den till?

Kartläggning – process del 1

Kartlägga föreningar

- Kartlägg befintliga kontakter och samarbeten med föreningar, tex genom att kontakta nyckelpersoner inom förvaltningar på kommunen som exempelvis Kultur- och fritidsförvaltningen.
- Identifiera och kontakta paraplyorganisationer i civilsamhället för att nå ut till föreningar på bred front.
- Delta i träffar där föreningar samlas för att knyta kontakter och föra dialog om VIDA.
- Använd befintliga kanaler för att nå ut till föreningar med information som exempelvis via nyhetsbrev, kommunens hemsida eller sociala medier.
- Skapa en websida med kontaktuppgifter kopplat till VIDA-arbetet så att föreningar lätt kan ta en kontakt.
- Bjud in föreningsrepresentanter tillsammans med berörda tjänstepersoner i kommun och på Arbetsförmedling till dialog för att utveckla och anpassa VIDA-modellen efter lokala förutsättningar.
- De föreningar som vill erbjuda en aktivitet fyller i ett anmälningsformulär. De anmälda aktiviteterna sammanställs av föreningsamordnaren.
- För att ha en uppdaterad lista, med rätt kontaktuppgifter och aktuella aktiviteter, kontaktas föreningar i lämplig tid inför varje terminsstart.

Kartlägga deltagare

- Handläggare på berörd verksamhet inom kommun eller Arbetsförmedling identifierar deltagare som kan ta del av en föreningsaktivitet i sin handlingsplan. Antingen förmedlar sedan respektive handläggare deltagaren direkt till föreningsamordnaren eller så samlar handläggarna ihop en grupp med potentiella deltagare till ett informationsmöte dit föreningsamordnaren kommer, informerar och samlar in intresseanmälningar från deltagare.

Information till deltagare – process del 2

- Ett informationsmöte börjar med en kort beskrivning av svenskt föreningsliv som ges av föreningssamordnaren. Fokus ligger på de demokratiska principerna och det gemensamma intresset för att ge ett sammanhang till deltagarna på mötet, det görs rent praktiskt med bilder och konkreta exempel.
- Sambandet mellan språk-hälsa-nätverk förklaras för deltagarna. VIDA erbjuder möjligheten för individer att få mötas och tala kring ett gemensamt intresse som kan främja en känsla av sammanhang och skapandet av sociala kontakter med etablerade individer i det svenska samhället. Det kan i sin tur främja hälsan positivt och bidra till att öka individens nätverk. I förlängningen kan detta bidra till att öka individens möjligheter att ta sig in på arbetsmarknaden.
- Deltagare som är intresserade får sedan fylla i en intresseanmälningsblankett och uppge tre områden som hen är intresserad av att delta i. Det kan vara allt från fotografering, yoga, olika sportaktiviteter och hantverk till att spela något instrument.

Ett tips är att bjuda in de deltagare som deltagit på informationsmöte till ett matchningsmöte två veckor senare. Där får varje deltagare erbjudande om aktivitet utifrån hens intresse med tydlig information om startdatum och plats. Vid behov bör individuella anpassningar göras.

Matchning – process del 3

Föreningssamordnare stämmer av inkomna intresseanmälningar från deltagare med anmälda föreningsaktiviteter för att se om matchning kan ske direkt. Annars sker ett uppsökande arbete inom aktuellt intresseområde för att hitta passande föreningsaktivitet.

- Deltagaren ska helst få erbjudande om föreningsaktivitet inom 14 dagar. Det är viktigt att inte låta allt för mycket tid passera från det att individen tillfrågas om att delta i en VIDA-aktivitet tills ett faktiskt erbjudande, för att minska risken för avhopp.
- Erbjudandet sker via handläggare eller föreningssamordnare, över telefon eller i så kallade matchningsmöten, där de som deltog på informationsmötet träffas igen och får erbjudande på plats.
- Deltagare kan tacka ja eller nej till erbjudandet. Om deltagare tackar ja skrivs aktiviteten in i handlingsplan av handläggare. Om individen tackar nej kan hen få ett nytt erbjudande om hen vill.
- Deltagaren får uppgifter om vilken aktivitet hen matchats till, tid, plats och kontaktperson.
- Föreningen får information om att deltagare kommer, ett föreningsbrev med tips på mottagande samt information om överenskommen ersättning.

Föreningen äger sin egen aktivitet – den kan aldrig beställas!

Aktivitet startar och slutar – process del 4

- Föreningssamordnaren påminner deltagaren inför första aktivitetstillfället och erbjuder att följa med vid behov.
- Föreningssamordnaren följer upp om deltagaren deltagit vid första aktivitetstillfället för att stämma av att allt har gått bra. Det kan göras exempelvis genom att kontakta deltagaren via telefon. Vid behov kan föreningssamordnaren följa upp även vid andra och tredje aktivitetstillfället.
- Överenskommen ersättning betalas ut till föreningen. Efter aktivitetens slut skickar föreningen in närvarolista till föreningssamordnaren eftersom en VIDA-aktivitet ingår i en handlingsplan via Arbetsförmedlingen eller kommun vilket innebär att respektive myndighet har ett uppföljningsansvar.
- Föreningen erbjuder deltagaren fortsatt aktivitet i föreningen - men då som medlem och förklarar vad det innebär att vara medlem i den föreningen.

// Hej!

Det var ett fantastiskt och trevligt möte med kören idag på Södra teatern. Alla har fina röster och är väldigt trevliga. Jag känner mig att ha blivit medlem i denna kör. Jag tackar dig så mycket.

Dokumenten nedan kan laddas ner från Länsstyrelsens webbplats

- Ramverk för VIDA-aktivitet
- VIDA-modellen Varför VIDA?
- Föreningsbrevet
- Processkartan
- Intresseanmälan
- Ersättning till organisationer i det civila samhället för VIDA aktivitet
- Anmälan till VIDA-aktivitet
- Arbetsordning
- Forskningsrapport om VIDA, kommer 2019
- Slutrapport om VIDA, kommer 2019
- Utvärderingsfrågor/enkät
- Närvarolista/schema
- Hej Medlem!

www.lansstyrelsen.se/stockholm/vida

ISBN 978-91-7281-860-6

